

Linka bezpečí ke Světovému dni prevence týrání a zneužívání dětí

19. listopad 2007

Nadále rostou v posledních letech počty týraných a zneužívaných dětí. S tímto problémem se denně střetávají řady nevládních organizací z celého světa. Upozorňuje na něj Světový den prevence týrání a zneužívání dětí, vyhlášený Nadací ženského světového summitu, jež se zabývá ochranou ženských a dětských práv. Česká republika světový den připomíná od roku 2001.

S tímto negativním fenoménem se dost často potýkají i pracovníci české Linky bezpečí, která celých 13 let slouží (nonstop a bezplatně) jako první telefonická pomoc dětem, jež se ocitnou v nouzi.

„Na Lince bezpečí se v cca 6 % tématických hovorů, což je okolo 186 telefonátů měsíčně, setkáváme s **týráním dětí (syndrom CAN - Child Abused and Neglected)**. Nejedná se přitom jen o fyzické, ale stejně závažné psychické týrání (např. dlouhodobé nemluvení s dětmi, ponižování), zanedbávání či pohlavní zneužívání,“ vysvětluje vedoucí Linky bezpečí Martin Klouda. „Od ledna do října 2007 jsme z celkového počtu 25 570 telefonátů zaznamenali syndrom CAN (tedy týrání) celkem ve 1 716 telefonátech,“ cituje vedoucí linky ze statistik Linky bezpečí. Vzhledem k citlivosti tématu musí být i postup našich konzultantů velice citlivý. **Linka bezpečí je často prvním místem, na kterém dítě o své situaci hovoří.** Konzultant zde může především nabídnout prostor, aby dítě mohlo své trápení sdílet, aby mohlo mluvit o tom, jak celou situaci prožívá. Toto je v prvním okamžiku mnohdy to nejcennější, co lze dítěti nabídnout, vždyť často se právě kvůli týrání ze strany rodičů cítí být odstrkováno, osamoceno a nepochopeno – a to nejenom svými rodiči, ale například i vrstevníky ve škole.

Práce s týraným dítětem nikdy nemůže být jednorázovou osamocenou intervencí. Poté, co dítě zavolá na číslo **Linky bezpečí (800 155 555)**, může uplynout delší doba, než se rozhodne samo učinit další krok v řešení své situace. Někdy může dojít i k opakovanému kontaktu. **Pozvolný průběh řešení** je třeba při práci s dítětem respektovat. Na Lince bezpečí nevnučujeme dítěti jakýkoliv další postup, pokud jej ono samotné nechce, i kdyby se pracovníkovi na telefonu zdál být tento postup pro danou situaci sebevíce vhodný. Samozřejmě nabízíme volajícímu dítěti možnosti dalšího postupu (od nalezení pomoci v jeho nejbližším sociálním prostředí až po případnou intervenci na úřadech), vždy je ale pouze něm samotnému, kterou z těchto variant se rozhodne využít. Nezanedbatelná je zejména role **emocionální podpory a porozumění**, kterou můžeme týraným a ohroženým dětem na Lince bezpečí poskytnout.

„Dospělí, kteří se s týráním dětí setkávají ve svém okolí (sousedé, příbuzní), se mohou obrátit na **Rodičovskou linku (840 111 234)**, která je v provozu každý všední den odpoledne. Dospělí i děti se samozřejmě mohou v případě týrání obrátit také přímo na orgán sociálně-právní ochrany dítěte, v jehož kompetenci je vstoupit do rodiny a provést šetření,“ dodává Martin Klouda.

V České republice **platí oznamovací povinnost**, tzn. má-li občan podezření, že se dětem v jeho okolí děje něco špatného, má se snažit takové jednání přerušit. Své podezření může oznámit státním zástupcům, policii či orgánům sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD), jež sídlí na městském úřadě. **Oznámení lze učinit anonymně.** Pracovníci úřadu mají pak povinnost každé oznámení prošetřit.

Bezplatné číslo Linky bezpečí je opět umístěno v telefonních budkách po celé ČR (více než 20 tisíc automatů), a to na informačním panelu hned vedle čísel krizových volání.

O Sdružení Linka bezpečí

Linka bezpečí přijímá a řeší kolem 300-400 hovorů denně. Mezi hlavní témata volajících patří vrstevnické a rodinné vztahy, školní problémy, láska a partnerství, šikana a rasové problémy, týrání a zneužívání dětí. SLB zajišťuje při své práci absolutní anonymitu klientů.

Projekty linky bezpečí a důležité kontakty

Linka bezpečí

Celostátní linka pro děti a mládež v krizových životních situacích. Služba funguje zdarma 24 hodin denně, včetně nedělí a svátků. Kromě telefonního kontaktu lze využít také chatovou službu nebo e-mailový kontakt.

Telefon: 800 155 555

email: ilb@linkabezpeci.cz

chat: chat.linkabezpeci.cz

Web: www.linkabezpeci.cz

Rodičovská linka

Linka poskytuje odborné poradenství pro rodiče, další rodinné příslušníky i pedagogy, kteří mají problémy s výchovou dětí, nebo nejsou lhostejní k porušování práv dětí v ČR. Služba je k dispozici každý pracovní den odpoledne: pondělí, středa, pátek od 13:00 do 16:00 hod a úterý a čtvrtek od 16:00 do 19:00 hod.

Telefon: 840 111 234

Web: www.linkabezpeci.cz

Linka vzkaz domů

Linka slouží především dětem a mladým lidem, které situace v rodině, ve škole nebo v ústavním zařízení donutí k útěku nebo těm, kteří o takovém kroku prozatím jen uvažují. Z pevných linek je služba zdarma každý den od 8:00 do 22:00 hod (z mobilu lze volat za běžné tarify operátorů na mobilní číslo).

Telefon: 800 111 113, 724 727 777

Web: www.vzkazdomu.cz

Internet Helpline - poradna pro bezpečný internet

Linka slouží dětem a dospívajícím, kteří pocítují znepokojení a ohrožení během prohlížení webových stránek, při chatování a hraní her nebo když jsou obtěžováni prostřednictvím mobilu či jiných komunikačních médií. Služba je zdarma k dispozici 24 hodin denně, včetně nedělí a svátků, na Lince bezpečí.

Telefon: 800 155 555

chat: chat.linkabezpeci.cz

email: ilb@linkabezpeci.cz

Web: www.internethelpline.cz

Pro další informace se, prosím, obraťte na níže uvedené kontakty.

Kontakty SLB:

Mgr. Martin Balcar

ředitel sdružení

tel.: 266 727 972

m.balcar@linkabezpeci.cz

mob.: 602 387 534

Mgr. Vendula Kodetová

PR – event managerka

266 727 923

v.kodetova@linkabezpeci.cz

606 708 548

Bc. Martin Klouda

vedoucí Linky bezpečí

266 727 976

m.klouda@linkabezpeci.cz

www.linkabezpeci.cz

Týrané děti

Letos v lednu poslal soud na deset let za mříže matku, která utloukla k smrti svoji dvouletou dceru. Tragická událost má o to tragičtější rozměry, že matka ji týrala bezprostředně po příchodu z porodnice. Soud jí tehdy dítě odebral, nařídil psychiatrickou léčbu a následně jí dcerku zase vrátil, přestože matka dala souhlas k adopci.

Loni v březnu byla do benešovské nemocnice přivezena sedmiletá dívka - zbitá, oteklá, s tělíčkem posetým modřinami.

V únoru 2005 byl na sedm a půl roku odnětí svobody odsouzen muž, který několik let pohlavně zneužíval nezletilé dcery své družky

V tom samém roce šel do vězení na tři a půl roku pětaticetiletý muž: dusil polštářem svoji půlroční dceru a týral její matku.

Policisté v České Lípě našli v ranních hodinách před barem apatického chlapce, který celou noc čekal na svoji matku, až přestane slavit a půjde domů...

Šepoty a výkřiky

Co chvíli se ze zpráv v televizi nebo z novin dozvídáme o drastických případech týraných dětí. Ušetření nejsou ani ti nejmenší a nejbezbrannější a starším zase jejich věk naprosto nezaručuje, že se budou umět lépe bránit. Děti jsou týrány vlastními rodiči, nevlastními rodiči, příbuznými, staršími sourozenci a někdy i svými učiteli.

Rodiče a nevlastní rodiče převládají. Jejich metody se mohou směle rovnat metodám používaným v koncentračních táborech. Zavírají své děti do temných místností a nechávají je tam ve tmě, jen o vodě a o chlebu, pálí jim prsty, típají o jejich těla cigarety, tloučou je koženými opasky, řetězy, sprostě jim nadávají, ponižují je, znásilňují, nutí je hodiny klečet na tvrdé podlaze, za trest jim nedávají najíst a napít a zas a znovu je bijí, dokud nepřestanou křičet a hlasitě plakat.

Drastický výčet uvádíme záměrně, protože společnost je k týrání cizích dětí stále lhostejná, dokud se o ně nezačnou zajímat média. Ty děti, které týrání přežijí, neskutečně trpí, nesou si následky po celý život a velmi často se v dospělosti chovají ke svým dětem stejně, jako se rodiče chovali k nim, protože jinak to neumějí.

Pošlapaná práva

Dětský fond Organizace spojených národů UNICEF loni na podzim zveřejnil první celosvětovou studii o násilí páchaném na dětech. Vyplývá z ní, že v téměř polovině zemí světa jsou povoleny fyzické tresty dětí na školách. Jednatřicet států dokonce připouští trestání dětí tvrdými tělesnými postihy, které zahrnují bičování nebo amputace končetin.

Zpráva zároveň kritizuje skutečnost, že práva dětí nejsou na rozdíl od práv dospělých všude stejně chráněna. Okolo 150 milionů dívek a 73 milionů chlapců mladších osmnácti let je podle UNICEF celosvětově vystaveno sexuálnímu zneužívání. Až 218 milionů dětí mladších patnácti let musí povinně pracovat. Podle studie je také alarmující počet dětí, které v důsledku násilí a týrání umírají. U nás bylo v roce 2006 oficiálně psychicky a fyzicky týráno celkem 1008 dětí a 585 dětí bylo pohlavně zneužito, ovšem jak už to v podobných případech bývá, skutečný počet je podstatně vyšší.

Tisíce týraných dětí se vůbec do statistik nedostanou, protože jejich případu si nikdo nevšimne nebo jej nikdo nenahlásí. Mnoho lidí také považuje za týrání pouze jasně prokazatelné bití a vůbec netuší, že týráním je třeba i striktní požadavek nereálných výkonů ve škole nebo v některé zájmové oblasti (například ve sportu) či zákaz styku s ostatními vrstevníky. Podle odhadů odborníků zažije každý rok týrání a sexuální zneužívání až dvacet tisíc dětí. Nejohroženější skupinou jsou hlavně děti od šesti do patnácti let. V roce 2005 bylo nahlášeno 410 sexuálních zneužití dívek v tomto věkovém rozmezí. Chlapců bylo 89.

Syndrom týraného dítěte

Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte (anglicky Child Abuse and Neglect - CAN) byl definovaný Zdravotní komisí Rady Evropy v roce 1992 a zahrnuje fyzické týrání, psychické týrání, sexuální zneužívání, zanedbávání, šikanování, systémové týrání a takzvanou sekundární viktimizaci. V případě fyzického týrání se jedná nejen o vědomé tělesné ubližování dítěti, ale jako týrání se označuje také nezabránění takovému zacházení s dítětem.

Jak se můžete dočíst na stránkách Dětského krizového centra, které se problematice týraných dětí intenzivně věnuje, fyzické týrání představuje všechny nepřiměřené akty násilí na dítěti. Vedle hrubého útoku na dítě, jehož důsledkem je tělesné zranění, trvalé poškození dítěte nebo dokonce úmrtí dítěte, zahrnuje také pravidelné tělesné trestání dítěte užívané jako převažující výchovný prostředek. Mezi nejčastější formy fyzického týrání patří nepřiměřené bití rukou (pohlavky, facky) či různými nástroji (vařečka, řemen), kopání do dítěte, údery pěstí (to mívá

za následek poranění vnitřních orgánů), popáleniny (např. cigaretou), opaření horkou vodou, bodné rány, vytrhávání vlasů, nepřiměřené tahání za ušní boltce způsobující trhliny, odmrštění či odhození dítěte, škrcení, dušení, svazování, připoutání a odnímání spánku a potravy.

Psychické týrání je takové chování vůči dítěti, které má negativní dopad na citový vývoj dítěte, vývoj jeho chování, osobnosti a sebehodnocení či negativní dopad na rozvoj interpersonálních vztahů. Mezi nejčastější formy patří nadávky, ponižování, zesměšňování, opovrhování, výhrůžky, cílené vyvolávání strachu u dítěte, odmítání dítěte, citová deprivace, citové vydírání, permanentní srovnávání s úspěšnějším sourozencem, nepřiměřené zatěžování dítěte domácími povinnostmi či péčí o sourozence, již zmiňovaný požadavek nereálných výkonů ve škole a v oblasti zájmové, násilná izolace a nepřiměřené oddělení dítěte od vrstevníků či ostatních osob.

Poměrně obsáhlou diagnostickou kategorií tvoří psychické týrání v souvislosti s předrozvodovou, rozvodovou a porozvodovou situací rodičů, kdy bývá dítě vystaveno dlouhodobé zátěži vzniklé v souvislosti s rozvodem. Dítě budete týrat, když jej budete zatahovat do konfliktů s partnerem, když ho budete zneužívat jako svědka, získávat na svoji stranu, poštťávat proti partnerovi a podobně.

Zneužití a zanedbaná výchova

Sexuální zneužívání by vydalo na samostatnou knihu. Jako sexuální zneužívání je bráno každé nepatřičné vystavení dítěte sexuálnímu kontaktu či chování, které vede především k uspokojování sexuálních potřeb zneuživatele. Dítě je zákonem plně chráněno před sexuálními kontakty v jakékoliv formě až do svých patnácti let. Věková hranice není stanovena tam, kde je zneužíváno závislosti jedné osoby na osobě druhé.

Sexuální zneužívání zahrnuje všechny formy chování se sexuálním podtextem, tedy i ty, kdy dítě na první pohled nestrádá a může některé formy sexuálního zneužívání prožívat jako relativně tělesně příjemné. I tehdy má ale sexuální zneužívání závažný negativní dopad na další psychický vývoj dítěte.

Zneuživatelem může být v podstatě kdokoliv, avšak nejčastěji to bývá osoba, kterou dítě dobře zná - příbuzný, známý nebo souseď, méně často pak osoba zcela neznámá, cizí. Sexuální zneužívání se rozlišuje na bezkontaktní, kontaktní a komerční. Do bezkontaktního patří obnažování se před dítětem, masturbace před dítětem, setkání s exhibicionistou, pozorování nahého dítěte za účelem vlastního sexuálního vzrušení a uspokojení, vystavení dítěte sledování porno časopisů a pornofilmů či přinucení dítěte sledovat soulož.

Za kontaktní zneužívání se považuje osahávání či líbání dítěte na intimních místech, laskání prsou a genitálií, nucení dítěte, aby manipulovalo pohlavními orgány svými či zneuživatele, orální a anální sex a sexuální styk včetně znásilnění. Do poslední kategorie patří zneužití dítěte k dětské pornografii a zneužití dítěte k dětské prostituci. Pokud jde o zanedbání, to je definováno jako takový nedostatek péče, který zapříčiňuje vážnou újmu na vývoji dítěte v oblasti tělesné i duševní. Patří sem nedostatek přiměřeného jídla, pití, přístřeší a oblečení, nedostatečná lékařská péče, citové zanedbávání, neuspokojování citových potřeb dítěte, nedostatek náklonnosti, lásky, zanedbávání výchovy a vzdělání a podobně.

Šikana je forma agrese vůči jedinci slabšímu fyzicky nebo v závislém postavení a systémové týrání se definuje jako týrání dítěte tím systémem, který původně vznikl na ochranu dítěte. Jde například o opakovaná a nadbytečná lékařská vyšetření, špatnou péči v kolektivních zařízeních, rozhodování o osudu dítěte bez dostatečné objektivní informovanosti o situaci, oddělení dítěte od rodiny tam, kde to není nevyhnutelně nutné a podobně. Konečně sekundární viktimizace je druhotné zraňování a vystavování dítěte nadbytečné psychické zátěži v průběhu vyšetřování pro syndrom CAN. Dítě se jako oběť trestného činu stává ještě obětí vyšetřování tím, že mu vyšetřující nedůvěřují, obviňují ho nebo na něj přenášejí zodpovědnost („Kdybys nechtěla, strýček by tě nikdy nesvedl.“)

Kde hledat pomoc?

Opravdu nestačí říct si při sledování večerních televizních novin: „To je hrozné, jak to někdo může dítěti vůbec udělat?“ Dívejte se okolo sebe, všimněte si a zajímejte se. To neznamená, abyste slídili tam, kde se nic neděje, ale pokud jste si všimli, že kamarád nebo kamarádka vašeho dítěte na pískovišti nebo ve škole má podezřelé modřiny a podlitiny, je úzkostlivé, napjaté, vystrašené, nejisté nebo naopak se přehnaně prosazuje a je až agresivní, a jeho matka nedokáže uspokojivě vysvětlit, kde k modřinám přišlo, obraťte se na pomoc odborníka buď přímo v některé poradně, nebo na číslo linky důvěry či na internetových stránkách a zjistíte si, jak je možné týranému dítěti pomoci.

Možná by nebylo od věci začít s širší osvětou také ve školách a seznamovat děti s telefonními čísly a internetovými stránkami, na nichž mohou najít pomoc. Týrající rodiče je svým dětem těžko sdělí. Poslouchejte rovněž své vlastní děti, když vám vyprávějí o svých kamarádech.

Týrané děti se často stydí a raději než dospělým, kterým nedůvěřují, se svěřují svým kamarádům. Pomoc, důležitá telefonní čísla, podrobné seznámení se s problematikou a právní radu najdete například na stránkách

www.ditekrize.cz

www.nasedite.cz

www.linkabezpeci.cz

www.spondea.cz nebo

www.fod.cz

- Bezplatná Linka bezpečí má číslo 800 155 555,
- linka důvěry Dětského krizového centra 241 484 149
- na tel.: 700 800 002 získáte právní radu od zkušených právníků v oblasti týraných dětí každou středu od 10.00 do 18.00